



5 CENTIMOS

# EN XERRUM

DE BUNYOLA

SETMANARI BILINGÜE, SATÍRIC Y DE BON HUMOR

## DESDE PALMA Pasando la tormenta

A tal señor tal honor.  
Lo que hace el Sr. Llompart está ar-chisuperior.

El Sr. Fons se está portando muy re-quetebién.

El Sr. Bisbal merece bien de todos.

Queremos creer que hasta Don Barto-lomé Barceló en la cuestión de ataúdes ha quedado a incomensurable altura.

Algunas señoras de estas que antes se llamaban Ilustres Damas de Estropajosa meten las gracias más sinceras, los plácemes más entusiastas. Lo que hacen actualmente ciertas señoras de Palma es loable, épico y definitivo. Estas señoras que visitan los hogares fríos de la ciudad, no con objeto de foguear, sino con ob- jeto de practicar el bien, la caridad, una obra de misericordia, estas damas que se codean con los enfermos, sea por amor de Dios, sea por amor al prójimo, no hay trases retumbantes para calificarlas, no hay loas humanas para enaltecerlas. Esto que hacen las buenas señoras no se paga con ciutajos ni con crucesitas, esto se paga con la veneración de todo un pueblo y con el cumplimiento del deber sobrepasado con creces.

Paso el desbarajuste de los primeros días y ya empiezan a colear concejales ab-negados que hemos de creer que encarri- lan los servicios a mayor salvaguardia del comun. Don Justo Solà higieniza nuestro Arrabal en lo posible y hasta Don Bernardo Obrador ya se lanzó, con peligro manifiesto entre los focos del Mo-linar y la Soledad. De los demás ediles nada sabemos, pero estamos por decir que también luchan y que por de conta-do lucharán como héroes hasta extinguir esta infecciosa enfermedad que va segan-do vidas en plena juventud y en total ro-bustez.

No podemos creer nosotros que en es-tas circunstancias pueda existir ni un só-lo concejal en nuestro Ayuntamiento que emplee el dinero sagrado de un óbulo santo y la leche condensada; que han de salvar vidas y ahorrar lágrimas, con vis-tas al tinglado político y como prepara-ción de votos para una reelección próxi-ma. En estas tristes circunstancias no hay políticas, no hay favoritismos ni hay preparaciones pecaminosas, en el presen-te no puede haber más que hermanos que tienen el deber de auxiliar a sus her-manos que sufren, a sus hermanos que sucumben por falta de alimento, por fal-ta de abrigo y por falta de higiene.

Gripe o escoleri?

Son varias personas aficionadas a sa medicina que nos han vengut a repicá es pi-carol de sobre si s'epidemia que sofreix Ma-llorca es una epidemia grippal o un escoleri. Nostros els s'hem contestat que s'índole

d'aquest setmanari no permetia es tractá tals asuntos, però no obstant això, en vista de sa gran propagació, y de sa molta mortandat qu'ocasiona tal pesta, no quita que n'oltros mos demenem: ¿Gripe o escoleri?

## Cuestiones de morts

Pues senyo, y que consti que no's cuento, me n'ha passada una més grossa qu'un aco-rassat.

S'altra dia morí l'amo'n Toni, qu'es un homo arromangat fins a s'últim extrem y qu'és d'aquells que no els s'agrada perde es temps en res. Li embolicà s'egrippe y com qui no diu res, donà es darré alé y s'enfilà sa seu anima per amunt y deixà es cos per aquestas terres de moneyatos blancs

Jo m'entrustí tant sa seva mort, pués era molt amic meu que vaix acabà, per si un temps me menjava per dinà un bou rostit, a just ara menjarmé un endiot, y això que ni há pocs.

Això no podia seguir, si benvia aigo veye sa seva cara a dins es tussó; si men anava a pas-setja qualche olivera hem pareixia ell, sobretot no vos dic més per no fervós agafà manies.

Més es vespre del dia dels morts s'apoderà de mi una febra tan grossa, y un afan tan grós d'anà an es Cementeri, que no poguent aguantarò hem vaix posá s'abric, calantmè es guants y ambolicat amb una bufanda li vaix extrena cap per amunt.

Pas can Sivella y después de moltes pre-mudes acab de pujá sa costa, y arrib a nes Cementeri ahont per sort vaix trobá ses ba-rreiras ubertas.

En quatre llongos vaix arribá a sa tomba de l'amo'n Toni y a devant ella hem vaix ajonoya. Però encara no acabava d'havé comensat, quant veix sortí de derrera sa tom-ba una immensa claritat y después d'ella surt nata mènos que sa figura de l'amo'n Toni el qual sense pamplines hem diu:

—Pep Noy. No et sustis ni t'espantis que no te vuy sé gens de mal. Just es per con-tarté una cosa perque heu posis a demunt En XERRIM. Pués sabràs que cuant me vaix morí m'en vaix aná per amunt y per amunt y després de molt de temps de pujá per l'es-pay vaix arribá an es pais del cel. ¡Oh y quin pais més delicios! No seya ni fret ni ca-ló, hey havia flòs extranyes quel despedian uns perfums deliciosos, uns àbres de fruitas extraordinaris; y que consti que a tot això just heu vaix veure per un foradet d'una pa-ret M'en vaix a sas portas del Cel y jo Sant Toni! ¡quin truyé! Tot allá defora esta-va estibat de gent qu'esperava que Sant Pere els s'etsamínás es papés, per podé entrá an el Cel. Sant Pere y tots els Sants no podian donà basta a aquell truyé, pues en sos morts de s'egrippe y en sos de sa guerra, se entregaven a milions.

Jó cuant vaix veure aquell tremoli hem vaix dí: ¡Cá! cá! A l'Infern m'en vaix. Y dit y fet li envel cap per avall y an es poc temps arribá a un país qu'no hey havia qui hey visqués de tanta calentó; comens a cami-nà, y arrib a sas portas de l'Infern. ¡Però

búrr! Si gent hey havia an el Cel mes, gent hey havia a l'Infern! ¡Però qui'n truyé! En Banyeta Ver la etxaminava es papés es temps que demonions amb forces los seven reculà. Jo vent aquest tirabuxell dic: ¡cá! an el Cel m'en torn, y cuant m'en anava per amunt he vist a tú aquí, y dic are hey aniré y li diré que fassi posá an En XERRIM, que an el Cel y l'Infern ja no hey ha personal bastant per admetre sa gent qu'hey vá y per lo tant me huelga di, qu'es per demés que sa morir per que no farán més que penderetja pel mon y per sé això val més viure.

Això es lo que me va di, tot lo cual vos ho notific pes vostro govern. Ara si apesar de sebre això encara volen emprenda es camí de per amunt, jo li fiys meus m'en rent las mans com en Pilatos, y me dic: Cumplec en s'obligació, y vos dic lo que fa el cas. Y qui fa le que li toca, no está obligat a més.

Pep Noy

## TENORIADES

Estam a un Teatro y fan es Tenorio. No hi ha que di qu'es es dia de Totsans.

Es primè y segon acta han passat en-entre aplausos.

Mos trobam an es terç y a s'escena que Doña Inés lletjeix sa carta de Don Juan.

Doña Inés cuant ha de di:

Y yo que en medio del crater desesperado batallo

s'equivoca y exclama d'una manera sen-silla y clara:

Y yo que en medio del crater desamparada batallo....

Sa riaye des públich va essé homérica y d'aquell dia ensa a s'actriz li diuen sa des crater.

A un poble seyen es Tenorio.

Sa Doña Inés era una jovéneta mes magre que un bacallà y mes tea qu'un batua el mon devallant es vespre una es-calà a las fosques.

Cuánt an es terç acte declama:

¿Qué és lo que engendra en mi alma tan nuevo y sentido afán?

¿Quién roba la dulce calma de mi corazón?

S'alta un des públich y antes que sa Brígida contestás: ¡Don Juan! crida en en veu d'alicorn:

—Sa fam!

Es Tenorio acabá a nes terç acte.

A un Teatro d'importancia aquell any volian fé un Don Juan Ténorio serio y volgueren prenda precaucions.

Pére que es cosa sabuda que un Tenorio pot aná ajustat fins a nes quint acte, pe-ro arribant a s'escena des cementeri es mateixos actos ja hu prènen a chunga y sa gasten bromes d'aquellas mes o me-

Salvaguardia contra el virus de la grippe. Se recomienda el uso de máscaras y el lavado de manos con agua y jabón.

## PRECIOS DE SUSCRIPCION

Provincias: Un trimestre. 075 pts.

Extranjero: Un año. 600

—Pago por anticipado —

—Incluye el envío —

—Suscripción en el exterior —

Correspondencia y Administración

Luna, 27. - SÓLLER (Mallorca)

—Entrega gratuita en el exterior —

No se devuelven los originales

ni se devuelven los originales

que esto es una porquería?  
¿Y la mala y sucias perlas  
de las aguas corrompidas  
y las frutas ya podridas  
que no importa el adsorberlas  
sino que tan sólo verlas  
ya nos quitan la alegría  
porque esto es lo que cría  
el gripe que da terror.  
¿No es cierto, Gobernador,  
que esto es una porquería?  
¡Oh si! Si; señor; que lo es;  
eso quita muchas vidas,  
procura tomar medidas  
de las sanitarias, pues  
esta plaga que ahora ves  
va aumentando cada día  
y eso no sucedería  
si quitases con rigor  
de la isla, Gobernador,  
esa grande porquería.

## SEGUNDA PARTE

*El enterrador*

Pues señor es cosa hecha  
si el gripe dura un poquillo  
el dinero a mi bolsillo  
aumentará en muy breve fecha.  
Me prueba de buenos modos  
esta grande enfermedad  
que nunca una tempestad  
es muy mala para todos.  
Los médicos, carpinteros  
los de coches funerarios,  
sacristanes, boticarios,  
curas y sepultureros,  
con esta se harán señores,  
lo que prueba de que es cierto  
que cuando va el río revuelto  
más ganan los pescadores

URBANO ROSELLÓ

## Gaspachos Ciutadans

Avuy continuáu en punts y hores es célebre testament d'en Romanones qu'es una pessa acabada de bona política y capas de fe fe sa pau y concordia entre morts y entre vius.

Diu es testament ubert a so de campana p'en Patetol a continuació de lo que insertarem disapte passat.

«Deix a n'en Quevedo ses mines d'or, plata y carbó d'Italia y Rusia, y tots es meus papes que se trobaren a sa taula y llibreria, ses accions de Nort Amèrica, es papé anglés, es papé francés, s'italià, es rus y s'alemany, per essé ell es qui ma mareix més confiança desitjant es que sa fassa càrrec de la Señora Data y tengan sucesió llarga y dilatada.

Deix a nes Directò de Sa Tabacalera set cents milions de duros perque puga comprá molí de tabach y d'una vegada el despatj bo y barato a n'es pobres trabayados.

Deix a n'en Ventosa, qu'es un homo que pareix que sap es vent pero no sap es torrent, tot es blat de s'Argenina, 100.000 hectáreas que poseeix a la Turquia Asiática, 100.000 a l'Australia y 1.000.000 que poseeix a n'el Mar Negro en so si de que no falti blat ni farina a s'espanyol que tengui fam.

Deix de propina a nes Ministre de Marina 500.000.000 per trasport immediat d'aquest blat que ha de serví precisament per doná menja a n'es seus jermans des poble qu'encaixa que pobres no deixen d'essé jermans seus.

Deix a totes ses Sociedats en Comandita 700.000 millions de unses de perruca perque pugan serrá ses maderas barato, dona més bons jornals a nes trabayados y, sobretot fe que cuant se presenti s'Investigadó d'Hisenda per regoneixa ses serres que tenen les declarin y no les amaguin com han fet fins aqui.

Aqui tornám se un parado y la setmana qui ve continuarem repicant en so célebre testament d'en Romanones si es batay de sa campana de la Sanch no cau.

## EN XERRIM

## De sa Regió

## DE BUNYOLA

*Don Jaume Llarch, s'homo més torpe de Bunyola, y que segons sa fama, es bunyolins solen anar a trabucar es caixons des fèms a dins es seu ventra, dissipant passat, perdé sa xeveta. An el cel la volem.*

Me diu amb so seu estrambòlic escrit que m'ha dit qualche coseta, jo li faix a sobre que li he dit qualche cosota. «Dius què no té contestam a tot s'escrit?» — «Ci! Si encara no hem comensat. Què no el te lletjaren bé? O ja es perdut el norte quadrú pedo moneyat?» — «Ah gran debades!» — «Què ja tens pò?» — «Si encara no hem comensat Creumé Guell, en deixarté quedarás més abetut qu'una dona que li han duit dos bessons.»

Veix qu'hem dius que per omplirmé sa panxa havia de saltá corral. Però sabràs que no m'hi han posat bardissas, com a cateva y encara le saltas, y prens una senyeta y ten vís an aquella figura de Son Trullat a omplirme sa panxa y después sa senyeta, y la ten dús a cateva. ¡Qu'hey bufes an es caliu! Y encara no es res això, cuant prens sa sequeta que ten vís a s'Hort de Ca'n Elias a fè nit de tot cuant trobes y fins y tot de cols borratxons. Ja es tot qu'encara se pugui di d'un homo tan Llarch que de sa setmana li sobra tant y encara v'ha robà cols borratxons! En Guell? — «Y hem parles de si menj carxofes?»

Es ben vé qu'un qui està avessat a patí fam se pense que tothom es igual qu'ell. Si aquesta panxeta d'anguila que tens pogués parla que en conta la de panxadas de fam, que li has fetas pasá!

Y encara parlas qu'encara aquest senyorets (a) sois, dé demunt es teu cap tenen sentiment vent que no pots ésser? — Mirauló an es petaire amb una esparré més alta que s'altra qu'hey va d'etacat! — Te creus no et coneixem? Cateva no es més qu'una casa de gitans. Allà no s'usa «Guem», y si, hen d'ara dels cós heu fan a un recò de sa mateixa cambra y creis qu'arriba a fe un tufo de cent mil pareyas de dinonis D'això si que'n pots omplirsa panxa perque n'ets ric, més des dobbés de sa setmana, dispensa qu'et digue que no bastan per pomada per matarté es poys des teu cap. Me digueren qu'et feyen servi per escopidó, si aquesta es vera si que l'hey deus d'una panxa ben plena de gargas. Jo preferira a esse voluntari a havermé d'envia aquest xarop.

Ja dirás an aquell que te fà ets escrits que jo he dit qu'ell es més benefici que tú, perque si no'hu fols, vent que tú ets una inutilitat ja rhagués enviat a fregi ous.

Y basta fins qu'hey tornem.

PETRÚNEA

## DE MANACÓ

Per Manacor na passen tantes de grosses qu'hem acabat ni siquiera per ferner cás; però dat es gran calibre que poseeix se que vos anam a contá, mos hem molestat per posarí una micoya de atenció, y después d'haverí espenyat tres joc de sebatas; amb moltes corrugadas hem aclarit lo siguiente:

Qu'hey ha una polleta que ja conté 22 D'sembres, que per nom li diuen Antonia y per sobrenom un com per l'estil de *Martimela*, lo sert qu'aquest prodigi de joveneta, ha fuita de cateva amb unió de sa seva jernana que ja ha rogit 25 anys (y que consti no conté més d'anyas), y com diu m'han fuitas a Palma a fè sa Santa feina de guanyaré es pa sense trabaya.

N'Ant nieta com tots sebeu, sempre li ha agratat jugà amb los pollos que li han afusat sa bossa y també devén sobre d'aquell quartu de sa Posada an es critic moment que dava un besso a un pollo. (Casi rés.)

Aquestas dues joves han fitsat plassa a Palma an es carré de Colom, a una casa de llogaté, y en poc temps han conseguit una tan munita y gloria que a caseva ja li diuen se casa de citas.

Jo, ja que aficat la pata amb tot, vuy dolinarlos an aquestas dues matronas se seva me rescuda repulsa, que si a nes final no pulsa, ja fereu que pulsi.

«Ahont treu cap miserables mundanes, s'abandoná es vostros pares a sa seva vèyes, cuant los heu arrancats tots es dobbés que tenian. ¿Eh? Ro-regauvós per dins es func, tastau aquesta pasta, y llevó apenediuvos de lo qu'un dia fereu, lo que no té componenda, y recordau es castic que pesa demunt es vos-

tro cap per abandoná lo que vos v'ha doná vida!

Vos agrada la vida alegre, però no ignoreu que a derrera las roses venen ses espines, y que cuant tengueu sa cara arruade, es cutis negre, y des vostro más heu penji sa goteta, ningú vos mirarà de cara, no tenguent per refugi més qu'es negres muros de un Hospital.

«Què vos pica? Idó gratuau.

UN QU'HEU SAP.

## DE BINISALEM

Es diumenge que feren ball a Ca's Teixidó ni hagué uns cuants que se daren a coneixen an es qui no els se coneixen en sa seva manera de prossedi que posaren en pràctica.

Es cas consisteix en lo siguiente: Es mencionat diumenge feren es ball y ballarén tots els homes y donas que tenian dues camis, (y qualcún qu'en tenia quatre), comensant per boleros, y de tant en cuant qualcún d'aferrat que noltros com a socialistas no heu tenim res que di; no mes censuram lo que feren cuant s'apagaren es llums; y que feren? noltros no'hu sabem tot, lo únic que sabem, és lo únic que verem, y v'asse que tengueren sa santa barra y pocas... de tancàs portas donantles pels uys a tots es qui havien sortit a defora, (amb lo que suposam que no els s'havan), sa cuestió fonc que se quedaren tancats a dedins es quatre bergants en sas famelloses qu'ells escohieren. No mos cap duda, que cuant s'amagaren era senyal qu'heu volian fè d'amagat y que no era digna de fersé a vista pública, y segons un que repetidas vegades guaytá pes forat d'es pany, porem assegurá que ini nà Reus deixà uns devantis tan ben plànxats com d'igueren sas famelles que prengueren part en la tanda madrugal.

DOS QUE TENEN PEL

## D'ALARÓ

— Tomeu! To neu! — Qu'hey ha res de nou? — Voldri no estàs enterat d'aquest rebumori qu'està passant per dins es poble?

— Que vol di? Diguem qu'és — Bé, però no hu digues a ningú... perque llevó... Fé, via Perico, no siás beneit — Però no'hu digues a ningú... — perque llevó... — Fé via, deixa anà es romauos. — Idó an es poble ni ha dos d'aquells de canoll vermey, dos d'aquells que... ja m'entens volen figurá molt més qu'ets altres — Qui son? — T'ho diré però no'hu digas Un es n'Andreu s'Eixurat (a)

*Pitos* per més servies; aquell que sa seva mare diu que no heu ha més figura que sa des seu siy. Nada menos per renom li diuen «Es mètso Planes». — No ten records de cuant mos contá qu'a dins es poble heu havia cinc atloas que se sap qu'el veyen li corrian a derrera y li estiraven es jec. Per més clarici té d'ir més, es aquell qu'an has ball derré que feren a Ca'n Rafel va seure tot lo sant capvespre devora una palmesana, que per cert li fé la corte y quedaren entesos per teni relacions y quedà compromés per anarli a fè una visita a Palma y passá un dia amb sa seva companya, y que per cert la cosa d'ú bon rumbo, perque li va escriure un billet qu'el posà a dins sa carta des seu companyero qu'escrivia a s'atleta y aprofità s'ocasió, y li ha contestat y segons indicis li ha d'anà fesa visita d' compromís. — Y s'altre companyero qui és?

— S'altre es un asset someri d'aquells que tienen coses hasta an es bancs, idó es en Bernat es Conseller, es di, en Bernat es Secretari, a quell qui està a alordenunt y que cuant riu pareix que brama. — Ara co nens a veure es fet y sa combinació de cartas.

EN CARABASSOT

(Continuarà)

## DE ALGAIDA

(Continuación)

Vaix sorti de sa Plassa així com vait poré, vaix parti per un carré que pasava tanta d'algo que pareixia un torrent, no duguent jóni un sol fil aixut. Camina qui camina y may arribava a s'hostal y a la fi amb so llampaga vaix descubrir sa carretera y s'hostal a devora, però ja no heu havia llum. Vaix tocá — Qui es? — Som aquell qui havia de venir a las deu. — A las deu? — Si; qu'he deixada sa bicicleta. — Aquí no han deixada cap bicicleta, deveu ana errat. Aquí es s'hostal d'en Gi... y no feim d'hostalés deu essé un altre que ni ha un poc més alluny. Camin d'oscil·lars pas es torn descubrir una pòrada, y perque pluvia fort mi anava amaga tot de presa però hem vui x topà amb una paret y no vaix trobar cap portal. Amb això vaix afinal

una altra pòrada, allá serà. Hem dic, vaix arremà y no heu havia llum, y tocant hem digueren: «Qui es? — Som aquell qui ha deixat sa bicicleta. — Aquí no han deixat res. Aquí li diuen s'Hostal d'en Mateu y vos deu serçà s'hostal d'en Palanca y encara teniu que camina un quartet. De sa rabi que vauix teni vent que tot me sortia tort, trac es revolver per matarme, pués per presentarmé a cameva sense cap dent val més mori. Però llevó hem dic: si de qui un quart no he trobat s'hostal meu, hem mat. Partesc y cuant vaix havé caminat una estona vaix s'nti un ca que lladrava aprop de mi. — No hem fallaria res més que me mossegis. Tant pronta vaix sé aquest pensament com me vaix senti sa mossegada a una anca. Tres es revolver per tirarli pero ja no el vaix veure, Vent sa meua pata me vaix apuntà an es pals y desparr trac, trac, trac.

X. X.

(Acabarà)

## D'ESPORLAS

Es motiu de no haveri notícies d'aquest poble es degut a s'extensa epidèmia gripe qu'hey reyna, per conservá es dol que s'ha exfés per dit poble, pues es gros per tanadora, essent qu'és sagut de fè un Cementiri nou, per podé donar sepultura an es molts de morts qu'hey ha.

Amb el temps tot s'arreglarà. Y lo demés serán pomes.

Es CORRESPONSAL

DE FELANITX

S'ajuntament de Felanitx y Junta de Santitat no dormen demunt sa paya en cuesions sanitaries a causa des gripes. Resulta qu'allà si ha presentada amb un caràctre molt benigne y no volen qu'ells s'hi embrutin, acordant sa tal Junta y Ajuntament que tot vedi qu'hey vaji d'un lloc infectat com Palma, Sóller, Calvià y altres, a de donar avis de s'arribada a s'Ajuntament y de no ferò així, incurrixein amb sa multitud de 50 persones, ademés han d'estar vuit dies sense sorti de caseria, guardantlos un home y ademés visitantlos un metge per sobre es seu estat de salut.

Al idó ets altres pobles que prenguen illum de na Pastora y boscos pasará lo que idó passe.

Es CORRESPONSAL

DE SON SARDINA

An aquest pob'he ha una jove que prenen d'haver dat moltes carabasses (y per la bona sort té rahó).

S'a tra dia se passetjave amb dues amigas y las deye, — Jo heu dat moltes carabasses an aquest mon; som despectat en Toni, en Llorens, en Bernat, en Miquel... pero no tenegueu pò va di en Jordi (ja hu crec que no).

No veis qu'amb aquest li podian contá a quell cuento de las «Mil y una noches», amb les vegades que l'havia feta sortir, a les altas horas de la noche, per contar li alguna cosa important.

Pero no vos cregueu amàts lectòs que si aquesta atota sorti an aquelles horas, fos peres de mal, sinó perque es seu anemorat que precisava.

Sempre amic vostro.

Es MACABEU D'ES POBLE

XERRIMADES

Entre ets empleats manobres de la Vila, hi ha un que li agrada més: set diumenges seguits que no un dia fané lo que vol di que estaria tot lo dia mans plegadas si no fos que mestre Pep Socias té males bromes.

Idó aquest puja dimarts avespren perquè envoien a demaná a sas Casas de la Vila y cuant v'assé a sa plassa y v'és esa foguerada demená an es que cuidava d'es foc, qu'era un altre empleat de la Vila.

— Que feim tú?

— Cremam sofre, — li digué aquell.

— Bon ofici.

Y sen ana a sas casas de la Vila ahont una persona manà que trajinás una cosa d'un vent a s'altre. Passa un rato y aquella persona ve qu'allò encara estava an es mateix lloc d'antes. Serçà es grandul en questió y el me trobá amb un misto encés en sa mà:

— Y ara que fas imbecil? — li digué aquell.

— Ja'hu veu senyó; cremam sofre.

S'ALTA. Dip. Moderna de Catàlunya C.